

Норуда фойдали қазилмаларни ўз ичига олган ер қаъри участкаларидан фойдаланишни лизензиялаштириш

Норуда фойдали қазилмаларни ўз ичига олган ер қаъри участкаларидан фойдаланишни лизензиялаштириш Ўзбекистон республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 12.06.2018 йилдаги 443сонли “Норуда фойдали қазилмаларни ўз ичига олган ер қаъри участкаларидан фойдаланиш ҳуқуқига лицензиялар бериш тартибини такомиллаштириш тўғрисида” даги қарори билан Норуда фойдали қазилмаларни ўз ичига олган ер қаъри участкаларидан фойдаланиш ҳуқуқига лицензиялар бериш тартиби ҳақида Низом тасдиқланган.

Норуда фойдали қазилмаларни ўз ичига олган ер қаъри, лицензия асосида:
геологик ўрганиш;

қазиб олиш;

техноген минерал ҳосилалардан фойдаланиш учун тақдим этилади.

Лицензиялар ҳар бир фойдали қазилма тури учун алоҳида-алоҳида берилади.

Лицензиялар Давгеолқўмита томонидан берилади.

Норуда фойдали қазилмалар таркибли ер қаъридан фойдаланиш муддатлари:

геологик ўрганиш учун беш йилгача бўлган муддатга;

фойдали қазилмаларни қазиб олиш ва техноген минерал ҳосилалардан фойдаланиш учун фойдали қазилмаларни ёки техноген минерал ҳосилаларни қазиб олишга доир техник-иқтисодий асослаш билан белгиланган муддатга.

Норуда, шу жумладан, кенг тарқалган фойдали қазилмаларни ўз ичига олган ер қаъри участкаларидан фойдаланишга лицензиялар Давлат геология қўмитаси билан олиб бориладиган тўғридан-тўғри музокаралар натижаларига кўра берилади.

Тўғридан-тўғри музокаралар асосида норуда фойдали қазилмаларни ўз ичига олган ер қаъри участкаларидан фойдаланиш ҳуқуқи учун лицензия бериш тартиби

Норуда фойдали қазилмаларни ўз ичига олган ер қаъри участкаларидан фойдаланиш ҳуқуқига лицензия олиш учун ариза берувчиларга сўралаётган

ер қаъри участкаси бўйича геологик ёки бошқа маълумотлар тўплами Давлат геология қўмитаси томонидан реализация қилинади.

Норуда фойдали қазилмаларни ўз ичига олган ер қаъри участкаларидан фойдаланиш ҳуқуқига лицензия олиш учун ариза қўйидагиларни ўз ичига киритиши лозим:

ариза берувчининг, давлат рўйхатидан ўтганлиги ҳақидаги гувоҳномасига мувофиқ ҳолда, тўлиқ номи;

ариза берувчининг раҳбарлари ва мулк эгаларининг алоқа қилинадиган ва поча маълумотлари;

сўралаётган ер қаъри участкасининг номи ва ер қаъридан фойдаланишнинг назарда тутилган турни;

солиқ органи томонидан қабул қилинганлиги тўғрисида белги қўйилган, ташкилотнинг ўтган йил учун бухгалтерия баланси нусхаси;

ариза берувчининг устав фонди тўғрисидаги маълумот, у энг кам ойлик иш ҳақининг 500 бараваридан кам бўлмаслиги лозим;

мўлжалланаётган фаолиятни амалга ошириш учун мавжуд ходимлар таркиби тўғрисидаги маълумот (геологлар, кончилар, маркшайдерлар);

солиқ органлари томонидан бериладиган Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджети ва мақсадли жамғармалар бюджетлари олдида қарзи мавжуд эмаслигини, ариза берувчида ўзининг ва ер қаъри участкасидан фойдаланишга доир ишларни бажариш учун жалб қилинадиган зарур маблағларнинг мавжудлигини тасдиқловчи ҳужжатлар;

ариза берувчининг техник ва технологик имкониятлари, шунингдек, у томонидан белгиланган тартибда шартнома асосида жалб қилинадиган техника ва асбоб-ускуналар тўғрисидаги маълумот;

йириклиштирилган техник-иктисодий ҳисоб-китоблар — ер қаърини геологик ўрганиш ва Норуда фойдали қазилмаларни тажриба-саноат йўсинида қазиб олиш учун берилганда;

техник-иктисодий асослар — ер қаъри Норуда фойдали қазилмаларни қазиб олиш ва техноген минерал ҳосилалардан фойдаланиш учун берилганда;

давлат корхоналари, устав фондида 50% ва ундан ортиқ давлат улуши бўлган ҳўжалик юритувчи субъектлар, устав фондида 50% ва ундан ортиқ давлат улуши бўлган ва 50% ва ундан ортиғи юридик шахсга тегишли бўлган ҳўжалик юритувчи субъектларнинг ўз маблағлари ҳисобига амалга ошириладиган,

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт ва саноат вазирлиги ҳузуридаги “Лойиҳалар ва импорт контрактларини комплекс экспертиза қилиш маркази” ДУК томонидан экспертизадан ўтказилганидан сўнг тақдим этиладиган лойиҳаларнинг техник-иқтисодий асослари;

ер қаъридан фойдаланишнинг назарда тутилган турини амалга ошириш учун тегишли ер участкаси ажратилганлиги тўғрисидаги ҳужжат;

атроф-муҳитга таъсири тўғрисида Давлат экология экспертизаси томонидан ариза лойиҳасига берилган ижобий хulosса;

ариза берувчининг ер қаъри участкасидан фойдаланиш ҳуқуқига лицензия олишга оид буюртманомасини кўриб чиқиш учун қонун ҳужжатларида белгиланган энг кам ойлик иш ҳақининг тўрт баравари миқдоридаги тўловнинг Давлат геология қўмитаси ҳисоб рақамига ўтказилганлигини тасдиқловчи ҳужжат.

Очиқ савдолар ўтказиш асосида Норуда фойдали қазилмаларни ўз ичига олган ер қаъри участкаларидан фойдаланиш ҳуқуқи учун лицензия бериш тартиби

Норуда фойдали қазилмаларни ўз ичига олган ер қаъри участкаларидан фойдаланиш ҳуқуқи учун лицензия олишга очиқ савдоларни ташкил қилиш ва ўтказиш Давлат геология қўмитаси томонидан киритиладиган материаллар асосида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорига мувофиқ амалга оширилади.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қарори билан:

очиқ савдоларни ўтказиш бўйича Идоралараро комиссия таркиби;

очиқ савдолар асосида Норуда фойдали қазилмаларни ўз ичига олган ер қаъри участкаларидан фойдаланиш ҳуқуқи учун лицензия бериладиган ер қаъри участкалари тўғрисидаги маълумотлар;

очиқ савдоларга қўйиладиган ер қаъри участкаларидан фойдаланиш шартлари лойиҳалари;

очиқ савдолар қатнашчиларига қўйиладиган малака талаблари;

очиқ савдолар ғолибларини саралашнинг асосий ва қўшимча мезонлари;

очиқ савдоларни ўтказиш вақти ва жойи, шу жумладан, буюртманомаларни қабул қилиш манзили ва уларни қабул қилишнинг тамом бўлиш вақти (санаси ва соати);

очиқ савдоларда қатнашиш учун йиғим ва лицензиялар берилгандыктын үчүн йиғим миқдори;

очиқ савдоларга қўйилаётган ер қаъри участкалари бўйича геологик ва бошқа маълумотлар тўпламининг қиймати ҳақидаги маълумотлар белгиланади.

Давлат геология қўмитаси очиқ савдоларни ўтказиш бўйича Идораларо комиссиянинг ишчи органи ҳисобланади ва очиқ савдоларни ўтказиш учун материаллар тайёрлайди.

Давлат геология қўмитаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан қарор қабул қилинганидан сўнг, уч кун муддатда уни, ўзининг расмий веб-сайтида ва зарур ҳолларда оммавий ахборот воситаларида жойлаштиради.

Давлат геология қўмитаси Идораларо комиссия томонидан қарор қабул қилинганидан сўнг уч кун муддатда сўралаётган ер қаъри участкаси бўйича геологик ва бошқа маълумотлар тўпламини тайёрлайди.

Геологик ва бошқа маълумотлар тўплами сўралаётган ер қаъри участкалари чегараларини, йириклиштирилган техник-иқтисодий ҳисоб-китобларни ёки техник-иқтисодий асослашни ишлаб чиқиш учун зарур бўлган ҳажмларда ер қаъри участкаларидан фойдаланиш тўғрисидаги геологик, кон-техник, технологик ва бошқа маълумотларни акс эттириши зарур.

Сўралаётган ер қаъри участкалари бўйича геологик ва бошқа маълумотлар тўплами Давлат геология қўмитаси томонидан ер қаъри участкаларидан фойдаланиш ҳуқуқига лицензия олиш бўйича ўтказиладиган очиқ савдоларда қатнашиш учун ариза берувчиларга реализация қилинади.

Геологик ва бошқа маълумотлар тўпламини тайёрлаш муддатлари ва қиймати унинг ҳажмига боғлиқ ҳамда материалларни саралаш, кўчириш ва нусха олишга ва бошқаларга сарфланадиган харажатлар доирасида белгиланади.

Норуда фойдали қазилмаларни ўз ичига олган фойдали қазилмалардан фойдаланиш ҳуқуқи учун ўтказиладиган очиқ савдоларда қатнашишга доир буюртманомага қўйидаги ҳужжатлар илова қилиниши зарур:

илова қилинаётган ҳужжатлар рўйхати келтирилган илова хати;

ариза берувчининг раҳбарлари ва мулқдорлари тўғрисидаги алоқа қилинадиган ва почта маълумотлари;

мўлжалланган фаолиятни амалга ошириш учун мавжуд ходимлар таркиби тўғрисидаги маълумотлар (геологлар, кончилар, маркшайдерлар);

солиқ органи томонидан қабул қилинганлиги тўғрисида белги қўйилган ташкилотнинг ўтган йил учун бухгалтерия баланси нусхаси;

солиқ органлари томонидан бериладиган Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджети, давлатнинг мақсадли жамғармалари бюджетлари олдида қарзи мавжуд эмаслигини тасдиқловчи ҳужжатлар, ариза берувчида унинг очиқ савдоларда қатнашиши, ер қаъридан фойдаланиш учун бир марталик тўловларни тўлаш учун зарур бўлган ўз маблағлари ва жалб қилинадиган маблағларнинг мавжудлигини тасдиқловчи ҳужжатлар;

ариза берувчининг, шунингдек, у томонидан пудратчи сифатида жалб қилинадиган бошқа ташкилотларнинг техник ва технологик имкониятлари тўғрисидаги маълумотлар (ариза берувчида ер қаъри участкасида иш олиб бориш учун технологик воситалар ва асбоб-ускуналар, малакали мутахассисларнинг, пудратчи сифатида жалб қилинадиган чет ташкилотлар билан шартномаларнинг мавжудлиги);

йириклиштирилган техник-иқтисодий ҳисоботлар — ер қаъри геологик ўрганиш ва норуда фойдали қазилмаларни тажриба-саноат йўсинида қазиб олиш учун берилганда;

техник-иқтисодий асослаш — ер қаъри норуда фойдали қазилмаларни қазиб олиш ва техноген минерал ҳосилалардан фойдаланиш учун берилганда;

давлат корхоналари, устав фондида 50% ва ундан ортиқ давлат улуши бўлган хўжалик юритувчи субъектлар, устав фондида 50% ва ундан ортиқ давлат улуши ва 50% ва ундан ортиғи юридик шахсга тегишли бўлган хўжалик юритувчи субъектларнинг ўз маблағлари ҳисобига амалга ошириладиган, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт ва саноат вазирлиги ҳузуридаги Лойиҳалар ва импорт контрактларини комплекс экспертиза қилиш маркази» ДУК томонидан экспертизадан ўtkazilgанидан сўнг тақдим этиладиган лойиҳаларнинг техник-иқтисодий асосланиши;

атроф-муҳитга таъсири тўғрисида буюртманома лойиҳасига Давлат экология экспертизаси томонидан берилган ижобий хulosаси;

очиқ савдоларда ғолиб бўлган тақдирда ариза берувчи томонидан Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетига тўланадиган маблағ миқдори акс эттирилган молиявий таклиф;

ариза берувчининг ер қаъри участкасидан фойдаланиш ҳуқуқига лицензия олишга оид буюртманомасини кўриб чиқиш учун қонун ҳужжатларида белгиланган энг кам ойлик иш ҳақининг тўрт баравари миқдоридаги йиғим Давлат геология қўмитасининг ҳисоб рақамига тўланганлигини тасдиқловчи ҳужжат.

Норуда фойдали қазилмаларни ўз ичига олган ер қаъри участкаларидан фойдаланиш ҳуқуқига лицензия 20 кунлик муддатда берилади.

Стратегик фойдали қазилмалар турларини ўз ичига олган ер қаъри участкаларидан фойдаланишни лицензиялаш

Фойдали қазилмаларнинг стратегик турлари бўлган ер қаъри участкаларини лицензиялаштириш Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2007 йил 7 июндаги ПҚ-649-сонли «Ер қаъри участкаларидан фойдаланиш ҳуқуқига лицензиялар бериш ткарибини такомиллаштиришг бўйича чора-тадбирлар ҳақида» қарорига биноан “Ер қаъри участкаларидан фойдаланиш ҳуқуқини бериш тартиби ва шартлари тўғрисида Низом” тасдиқланди

Ер қаъри участкалари улардан фойдаланиш ҳуқуқини берадиган лицензия асосида қуйидагилар учун берилади:

геологик жиҳатдан ўрганиш;

фойдали қазилмаларни тажриба-саноат кўламида кавлаб олиш;

фойдали қазилмалар қазиб чиқариш;

техноген минерал ҳосилалардан фойдаланиш;

фойдали қазилмаларни кавлаб олиш билан боғлиқ бўлмаган ер ости иншоотларини қуриш ҳамда улардан фойдаланиш;

муҳофаза қилинадиган геологик обьектларни барпо этиш;

нодир тош хомашёси намуналарини, палеонтологик қолдиқларни ва бошқа геологик коллекциябоп материалларни тўплаш.

Геологик жиҳатдан ўрганиш ва барча турдаги фойдали қазилмаларни кавлаб олиш, техноген минерал ҳосилаларндан фойдаланиш, фойдали қазилмаларни кавлаб олиш билан боғлиқ бўлмаган ер ости иншоотларини қуриш ҳамда улардан фойдаланиш учун, шу жумладан углеводородларни ер остида сақлаш, муҳофаза қилинадиган геологик обьектларни барпо этиш, нодир тош хомашёси намуналарини, палеонтологик қолдиқларни ва бошқа геологик коллекциябоп материалларни тўплаш учун ер қаъридан фойдаланиш ҳуқуқига лицензиялар Давгеолқўм томонидан берилади.

Чиқиндларни сақлаш ва кўмиб ташлаш мақсадларидағи ер ости иншоотларининг қўр ишга ва эксплуатация қилишга ер қаъри участкаларидан фойдаланиш ҳуқуқига лицензиялар, тўғридан-тўғри музокаралар натижалари бўйича Давлат экололгия Қўмитаси томонидан берилади.

Ер қаъри участкаларидан фойдаланиш ҳуқуқига лицензия бериш шартлари Ер қаъри участкаларидан фойдаланиш ҳуқуқига лицензиялар очиқ савдолар ёки юридик ва жисмоний шахсларнинг лицензия беришга ваколатли орган билан тўғридан-тўғри музокаралари натижаларига кўра берилади.

Углеводородлар, қимматбаҳо ва камёб металлар, бшқа фойдали қазилма конларни излаш ва разведкалаш мақсадларидағи геологик ўрганиш, кўрсатилган турдаги фойдали қазилмани кавлаб олиш, шунингдек фойдали маъдан компонентлари таркибли техноген минерал ҳосилалардан фойдаланиш учун ер қаъри участкаларидан фойдаланиш ҳуқуқига лицензиялар очиқ савдолар натижалари бўйича берилади.

Тўғридан-тўғри музокаралари натижалари бўйича ер қаъри участкаларидан фойдаланиш ҳуқуқига лицензия қўйидаги ҳолатларда берилади:

foydaли қазilmalarни kavlab olish bilan boғlik bўlmagan eр oсти inshotini қuriш va eksplyutasiya қiliш учун mўljalangan eр қaъri участкаларни ajratiш va baҳolash maқsadдagi geologik ўrganiшlarда;

foydaли қazilmalarни kavlab olish bilan boғlik bўlmagan eр oсти inshotini қuriш va eksplyutasiya қiliшga;

muҳofaza қilinadigan geologik объектларни barpo этишga;

nodir tosh xomashёsi namunalarini, paleontologik қoldiqularni va boшқа geologik kollekцияbop materiallarni tўplashga;

zahiralari уч tonnagacha bўlgan қимmatbaҳo meiallarning mайдадa tub konlarini разведка қилиш ва eр oсти usuliда қазib olishga.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори бўйича ушбу Низомнинг 46 бандида кўрсатилган мақсадлар учун ер қаъри участкаларидан фойдаланиш ҳуқуқига лицензиялар, очиқ савдолар ўтказмасдан, тўғридан-тўғри музокаралар асосида берилиши мумкин.

Кон ажратиш далолатномасини расмийлаштириш тартиблари

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 4 декабрдаги “Ер қаърини геологик ўрганиш, фойдаланиш ва muҳofaza қiliш соҳасидаги

бошқарув ва назорат қилиш тизимини янада такомиллаштириш тұғрисида” ги 983-сонли қарорига мұвофиқ кон ажратиш далолатномаси берилади.

Кон ажратмаси деб, лицензияга мұвофиқ ва ер қаъридан фойдаланиш ҳуқуқини берувчи лицензияда күрсатилған мақсадларда фойдаланишга берилған майдони ва чуқурлигига күра чекланған ер қаърининг геометриклаштирилған участкасига айтилади.

Қазиб олиш учун кон ажратиш лицензияга мұвофиқ ер қаъридан фойдаланиш ҳуқуқини тасдиқлайдын ҳұжжат ҳисобланадын кон ажратиш далолатномаси асосида берилади.

Кон ажратиш далолатномаси шакли ушбу Низомга 1-иловада келтирилған.

Ушбу Низом мулкчилік шаклларидан қатын назар фойдали қазилмаларни, шу жумладан, техноген ҳосилаларни қазиб олувчи корхоналарни лойиҳалаштирувчи, қурувчи, реконструкция қилувчи, кенгайтирувчи ер қаъридан барча фойдаланувчилар учун мажбурий ҳисобланади.

Фойдали қазилмалар конини ёки унинг бир қисмини лицензиясиз ва кон ажратмасисиз ёки унинг чегарасидан ташқарида қазиб олиш тақиқланади ва ишлаб чиқариш харажатлари қопланмаган ҳолда белгиланған тартибда тұхтатилади.

Фойдали қазилмаларни қазиб олиш учун кон ажратмаси ер ости участкасидан фойдаланиш ҳуқуқини берувчи лицензия асосида кон ажратиш далолатномасини белгиланған тартибда расмийлаштирган (олган) Ўзбекистон Республикасининг, бошқа давлатларнинг юридик ва жисмоний шахсларига, фуқаролиги бўлмаган шахсларга берилиши мумкин.

Кон ажратиш лойиҳаси мазмұни

Фойдали қазилма конини ишлатиш учун кон ажратиш лойиҳаси тушунтириш хатидан ва чизма материаллардан иборат бўлиши керак.

Тушунтириш хатида сўралаётган кон ажратышдан кўзда тутилған мақсад күрсатилади ҳамда уни олиш зарурлиги асосланади, шунингдек, қуйидаги маълумотлар баён қилинади:

фойдали қазилмаларни қазувчи корхонани лойиҳалаштирувчи, лойиҳани келишган ва тасдиқлаган ташкилотнинг номи, шунингдек, кон ажратиш лойиҳасини тайёрлаган ташкилотнинг номи;

коннинг қисқача геологик тавсифи (қатламлар, руда жисмлари, тоғ жинслари ва бошқаларнинг ўлчами ва элементлари), конни қазишининг кон-геология ва

гидрогеология шарт-шароитлари, ёндош кон ажратмалари тұғрисидаги умумий маълумотлар;

Чизма материаллар ер ажратишнинг лойиҳа чегараларида юзанинг топографик (гипсометрик) режаси нусхасидан ва амалдаги йўриқномалар ва методик кўрсатмалар талабларига мувофиқ тузилган геологик (таркибий) хариталар ва қирқимлар нусхаларидан иборат бўлиши керак.

Топографик режанинг бўш қисмида горизонтал яссиликда ер ажратмаси проекцияси майдони (гектарларда), режа ва усти очиқ кон бўйича график билан белгиланадиган сўралаётган ер ажратмаси бурчак нуқталарининг X, Y, Z координатлари катталиги, режа тўлдирилган сана кўрсатилади.

Режанинг юқориги ўнг томонида топографик нусха ёзувлари ушбу бурчаклик штамп қўйилади.

Топография режаси нусхаси масштаби тасвирланаётган участка ўлчамига, фойдали қазилмалар қазиши бўйича юридик ёки жисмоний шахсларнинг хусусияти ва вазифасига боғлиқ ҳолда қабул қилинади, бироқ у 1:5000 масштабдан кам бўлмаслиги керак.

Каттароқ майдонга эга бўлган кон ажратмалари учун топография режаси нусхасини 1:5000 дан 1:25000 гача бўлган масштабда тақдим этишга рухсат берилади.

Кон ажратишни расмийлаштириш учун тақдим этилган топография режаси нусхаларидан бири полотно калькада, лавсанда ёки уларда муҳр узоқ вақт яхши сақланишини таъминлайдиган бошқа материалларда тайёрланиши керак.

Геология харитаси ва усти очиқ конлар нусхаларидан коннинг ва унга туташиб кетган ҳудуднинг геологик тузилиши, фойдали қазилмалар қатламлари контурлари, уларнинг ер юзасига ва чўкинди қатламларга чиқиши, тектоник бузилишлар, ўприлишлар жойи ва участкаларнинг фойдаланиш учун яроқсиз бўлган бошқа жойлари; коннинг ва унга яқин ҳудуднинг гидрогеологик ва муҳандислик-геологик шароитлари; фойдали қазилмалар захираларининг тасдиқланган ва оператив ҳисобга олинган захиралари ҳисоб-китоби контурлари, сўралаётган ер ажратишнинг майдони ва чуқурлиги бўйича контурлари кўрсатилиши керак.

Кон ажратиш лойиҳаси лойиҳалаш ташкилотининг директори (бош муҳандис) ва кон ажратилишини сўраётган корхона раҳбари томонидан имзоланади, уларнинг имзолари муҳр билан тасдиқланади.

Фойдали қазилма конини ишлатиш учун кон ажратиш лойиҳаси тушунтириш хатидан ва чизма материаллардан иборат бўлиши керак.

Инспекция кон ажратмаси лойиҳасини кўриб чиқади ва буюртманома олинган санадан бошлаб **10 қундан кечиктирмай** у бўйича қарор чиқаради.